

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 12.05.2000
COM (2000)284 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Για μία Ευρώπη χωρίς φραγμούς για τα άτομα με ειδικές ανάγκες

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Για μία Ευρώπη χωρίς φραγμούς για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.....	1
1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ- ΕΝΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΜΕΛΗΜΑ.....	5
2.1. Νέα προσέγγιση στο θέμα της αναπηρίας	5
2.2. Ορισμένα σημαντικά βήματα προς τα εμπρός.....	6
2.3. Νέα ώθηση	8
3. ΜΕΡΟΣ Ι: ΕΝΑΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	9
3.1. Μεγαλύτερη κινητικότητα ως πτυχή της ιδιότητας του πολίτη.....	9
3.2. Περισσότερες δυνατότητες πρόσβασης - Η ανάγκη να πληρωθούν τα κενά των διακλαδικών πολιτικών.....	12
3.3. Αξιοποίηση της κοινωνίας της πληροφορίας προς όφελος όλων - Η πρωτοβουλία της eEurope και η αναπηρία	14
3.4. Τεχνολογίες ευρείας διάδοσης - Για μία πιο αναπτυγμένη κοινή αγορά για την τεχνολογία βοηθητικών μέσων για άτομα με ειδικές ανάγκες.....	15
3.5 Προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των καταναλωτών με ειδικές ανάγκες στην αγορά.....	17
4. ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	18
4.1. Ερμηνεία των αριθμών και κατανόηση των αναγκών.....	19
4.2. Σχεδιασμός προγραμμάτων της ΕΕ για την κοινωνική ένταξη	20
4.3. Δίνοντας το παράδειγμα	20

4.4. Διαβουλεύσεις με τα άτομα με ειδικές ανάγκες.....	22
4.5. Ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής	23
5. ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ :..... ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ – ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ- ΚΑΙ ΠΑΡΟΤΡΥΝΣΗ.....	23

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Είναι γνωστό ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες αποτελούν ένα από τα πιο μειονεκτούντα τμήματα της κοινωνίας μας και συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σημαντικούς φραγμούς στην πρόσβασή τους σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής.

Με την προσέγγιση για την αναπηρία που εφαρμόζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζεται ότι οι φραγμοί στο περιβάλλον τους αποτελούν το μεγαλύτερο πρόσκομμα για τη συμμετοχή τους στην κοινωνία παρά οι λειτουργικοί τους περιορισμοί. Η άρση των φραγμών με τη βοήθεια της νομοθεσίας, της παροχή διευκολύνσεων, του γενικού βιομηχανικού σχεδιασμού και άλλων μέσων θεωρείται ως το κλειδί για την ισότητα ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Μολονότι η ευθύνη για τα θέματα αυτά έγκειται κυρίως στα κράτη μέλη, στο παρόν πεδίο εφαρμογής της κοινοτικής αρμοδιότητας υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες για την επίτευξη μεγαλύτερου οφέλους και τη βελτίωση της ισότητας ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Η εισαγωγή στη συνθήκη του Άμστερνταμ του γενικού άρθρου της για τη μη διακριτική μεταχείριση που καλύπτει μεταξύ άλλων την αναπηρία παρέχει τη βάση για ένα σημαντικό άλμα προς τα εμπρός όσον αφορά την προώθηση των ίσων δικαιωμάτων για ανθρώπους με ειδικές ανάγκες σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με βάση το άρθρο 13 της συνθήκης ΕΚ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε στις 26 Νοεμβρίου 1999 ένα συνεκτικό νομοθετικό πακέτο για την καταπολέμηση των διακρίσεων. Το αντίστοιχο μέρος του πακέτου αυτού που αφορά την αναπηρία αποτελείται από μια πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων που οφείλονται σε όλους τους λόγους διακριτικής μεταχείρισης που αναφέρονται στο άρθρο 13 στον τομέα της απασχόλησης και στον επαγγελματικό τομέα και από ένα πρόγραμμα δράσης που περιέχει ένα ευρύ φάσμα συμπληρωματικών μέτρων για τον τομέα αυτόν.

Προκειμένου να συμπληρωθούν οι προαναφερόμενες οδηγίες καθώς και να εκπληρωθεί η δέσμευση που αναλήφθηκε από τη Διακυβερνητική Διάσκεψη σχετικά με το να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των ατόμων με ειδικές ανάγκες κατά το σχεδιασμό μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 95 της συνθήκης, η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει μια ανασκόπηση ορισμένων θεμελιωδών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Μολονότι υπάρχουν δραστηριότητες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στα περισσότερα κοινοτικά πεδία δράσης, το επίκεντρο αυτής της ανακοίνωσης τίθεται στις κοινοτικές πολιτικές που είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την προσπάθεια επίτευξης μιας "κοινωνίας χωρίς φραγμούς" για τους Ευρωπαίους με ειδικές ανάγκες. Η παρούσα ανακοίνωση συνεπώς δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην επίτευξη μεγαλύτερης συνέργειας μεταξύ των συναφών θεμάτων στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, των μεταφορών, της εσωτερικής αγοράς, της κοινωνίας της πληροφορίας, των νέων τεχνολογιών και της πολιτικής για τους καταναλωτές.

Το θέμα της "κινητικότητα" διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση της συμμετοχής στην οικονομική και κοινωνική ζωή και η έλλειψη της κινητικότητας αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τα δικαιώματα συμμετοχής των ατόμων με ειδικές ανάγκες, πράγμα που είναι επιζήμιο για όλους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη αναγνωρίσει τη σημασία αυτού του θέματος εδώ και αρκετό καιρό και εξετάζει νέους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν καλύτερα οι απαιτήσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Ωστόσο, με την

παρούσα ανακοίνωση υπογραμμίζεται ότι η πρόοδος στο θέμα της κινητικότητας πρέπει να παρουσιάζει συνοχή με όλα τα σχετικά πεδία δράσης προκειμένου να επιτευχθούν τα βέλτιστα δυνατά αποτελέσματα από τη διαδικασία αυτή. Επίσης αποδεικνύεται ότι οι θετικές εξελίξεις στη βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες έχουν θετικές συνέπειες για άλλους τομείς όπως είναι η ποιότητα της επαγγελματικής ζωής, η προστασία των καταναλωτών και η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Αντιστοίχως, η Επιτροπή διαμορφώνει τις σχέσεις μεταξύ των συναφών διακλαδικών πολιτικών και εξετάζει πως μπορεί να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνέργια.

Πρόσφατες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα των νέων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένης και της πρωτοβουλίας eEurope, θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο παρέχοντας στους ανθρώπους με ειδικές ανάγκες δυνατότητες για την υπερνίκηση των λειτουργικών περιορισμών και βελτιώνοντας έτσι τις προοπτικές τους συμμετοχής. Στην παρούσα ανακοίνωση διαπιστώνεται ότι η αγορά της ΕΕ στον τομέα αυτό είναι κατακερματισμένη και υπανάπτυκτη και επισημαίνονται ορισμένες ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν για την ανάπτυξη μιας πραγματικά κοινής αγοράς και για την πιο σωστή ευθυγράμμιση της προσφοράς με τη ζήτηση.

Εμπεδωμένες γνώσεις, συμπεριλαμβανομένων και αξιόπιστων στατιστικών δεδομένων σχετικά με το θέμα της αναπηρίας και σχετικά με τις αρνητικές της επιπτώσεις στην πλήρη συμμετοχή σε όλες τις πτυχές της κοινωνίας, κατάλληλοι μηχανισμοί συντονισμού και διαβούλευσης θεωρούνται ως σημαντικά μέσα για την υλοποίηση της παρούσας ανακοίνωσης. Εξάλλου η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης να προωθεί την ανάπτυξη της βέλτιστης πρακτικής στο πλαίσιο της δικής της οργάνωσης.

Εκτός από τους φραγμούς του περιβάλλοντος πρέπει να αντεπεξέλθουμε και στην αρνητική στάση απέναντι στο θέμα της αναπηρίας, εάν ο στόχος μας είναι η επίτευξη της ισότητας ευκαιριών για τους Ευρωπαίους με ειδικές ανάγκες. Επιδιώκοντας το στόχο αυτό, η Επιτροπή θα προτείνει στο Συμβούλιο να ανακηρυχθεί το έτος 2003 ως Ευρωπαϊκό Έτος για τους Πολίτες με Ειδικές Ανάγκες, προκειμένου να ευαισθητοποιηθεί το κοινωνικό σύνολο σχετικά με τα θέματα αναπηρίας και για να αποτελέσει καταλύτη για την εισαγωγή νέων πολιτικών στον τομέα αυτό σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Ο στόχος αυτής της πρότασης συνεπώς είναι η ενίσχυση της έννοιας της ιδιότητας του πολίτη για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ- ΕΝΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΜΕΛΗΜΑ

2.1. Νέα προσέγγιση στο θέμα της αναπηρίας

Ανά πάσα στιγμή, το ποσοστό των ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση που θίγονται άμεσα από κάποια μορφή αναπηρίας υπολογίζεται ότι ανέρχεται σταθερά στα 10% περίπου του συνολικού πληθυσμού· το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σήμερα σε 37 εκατομμύρια περίπου ανθρώπων. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες δεν αποτελούν μια ομοιογενή ομάδα και υπάρχουν διάφορα είδη αναπηριών και προβλημάτων. Οι αναπηρίες μπορεί να είναι εμφανείς ή αφανείς, σοβαρές ή ελαφρές, να είναι μία ή πολλές, χρόνιες ή προσωρινές. Στα είδη αναπηρίας συγκαταλέγονται οι κινητικές, οι ψυχικές/γνωστικές βλάβες και οι βλάβες ακοής, ομιλίας και όρασης.

Είναι γνωστό ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες αποτελούν ένα από τα πιο μειονεκτούντα τμήματα της κοινωνίας μας και συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σημαντικούς φραγμούς στην πρόσβασή τους σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής. Στους συστηματικούς φραγμούς, στους οποίους οφείλεται συχνά ο αποκλεισμός των ατόμων με ειδικές ανάγκες

συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η έλλειψη οικονομικά προσιτών μέσων μεταφοράς, περιορισμένες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, έλλειψη βοηθητικών μέσων και πολυάριθμα προσκόμματα στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα. Οι γυναίκες με ειδικές ανάγκες θίγονται ιδιαίτερα όσον αφορά τις ευκαιρίες τους συμμετοχής.

Στο νέο πλαίσιο της πολιτικής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, όπως συνιστάται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ειδικότερα στο ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών με τίτλο 'Standard Rules for the Equalisation of Opportunities for Persons with Disabilities'(Πρότυποι Κανόνες για την Ισότητα Ευκαιριών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες) 1993, αναγνωρίζεται ότι η ικανότητα ενός ατόμου να λειτουργήσει στην κοινωνία και να εργαστεί εξαρτάται τόσο από την προθυμία της κοινωνίας να αποδεχθεί ανθρώπους με όλες τις διαφορές τους όσο και από ειδικούς λειτουργικούς περιορισμούς οι οποίοι χαρακτηρίζουν ένα άτομο ως "ανάπηρο". Οι φραγμοί του περιβάλλοντος αποτελούν μεγαλύτερο εμπόδιο συμμετοχής στην κοινωνία από τους λειτουργικούς περιορισμούς και η εξάλειψη των φραγμών μέσω της νομοθεσίας, του γενικού βιομηχανικού σχεδιασμού, της παροχής διευκολύνσεων και άλλων μέσων, διαπιστώθηκε ότι αποτελούν το κλειδί για την ισότητα των ευκαιριών των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Σύμφωνα με τους πρότυπους κανόνες, η Επιτροπή ενέκρινε την ανακοίνωσή της "Ισότητα των ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες - Μια νέα στρατηγική της Κοινότητας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες"¹. Η τελευταία επικυρώθηκε πολιτικά από το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη σε ψήφισμα του το Δεκέμβριο 1996.²

Μολονότι η κύρια ευθύνη στον τομέα αυτό έγκειται στα κράτη μέλη, στο ψήφισμα τονίστηκε ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και στην ενθάρρυνση της ανταλλαγής και ανάπτυξης βέλτιστης πρακτικής στην Κοινότητα και στο πλαίσιο των πολιτικών και δραστηριοτήτων των ίδιων των κοινοτικών θεσμικών οργάνων και οργανισμών.

Στο ψήφισμά του σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επικρότησε επίσης τη νέα προσέγγιση που καθιέρωσε η Επιτροπή και ζήτησε από αυτή να λάβει ενεργά μέτρα στο πλαίσιο της προσέγγισης για την ένταξη της διάστασης της ισότητας σε όλες τις πολιτικές της έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε όλα τα σχετικά προγράμματα της Κοινότητας.

2.2. Ορισμένα σημαντικά βήματα προς τα εμπρός

Κατά τη σύνταξη αυτών των ψηφισμάτων η Επιτροπή συνεργάστηκε εντατικά με το Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις για να εντείνει τη συνεργασία στα θέματα αναπηρίας. Ορισμένες κοινοτικές πρωτοβουλίες αναλήφθηκαν για την προώθηση της ισότητας ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Στον ακόλουθο μη εξαντλητικό κατάλογο αναφέρονται ορισμένα σημαντικά επιτεύγματα.

Μετά την έγκριση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση το 1997, τα θέματα που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες εντάσσονται πλήρως στις ετήσιες κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου. Τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση συμπεριλαμβάνουν μερικές αξιόλογες προσπάθειες για τη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης και των δεξιοτήτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες ως μία ομάδα στόχος που μπορεί να επωφεληθεί περισσότερο από την προληπτική δράση και τα μέτρα για την δυνατότητα απασχόλησης. Για να ενισχυθούν αυτές οι σημαντικές πολιτικές εξελίξεις, η

¹ COM(96) 406 τελικό.

² Ε.Ε. C 12, 13.1.1997

Επιτροπή υποστηρίζει συνεχείς έρευνες και συζητήσεις με τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις σχετικά με νέες τάσεις, ιδέες και καινοτόμες πολιτικές και πρακτικές που εμφανίζονται στον τομέα. Ένα έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής με θέμα την "Ανύψωση των επιπέδων απασχόλησης για άτομα με ειδικές ανάγκες -η κοινή πρόκληση"³, εκδόθηκε επίσης το 1998 με το οποίο επιδιώκεται ο εντοπισμός κάποιων κοινών συστάσεων και η υποβολή προτάσεων για τους τομείς στους οποίους θα μπορούσε να εκτελεστεί περαιτέρω εργασία. Συντάσσοντας το έγγραφο αυτό στις 17 Ιουνίου 1999, το Συμβούλιο ενέκρινε ψήφισμα ⁴ που υποβλήθηκε από τη γερμανική Προεδρία με θέμα την ισότητα ευκαιριών απασχόλησης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Η Επιτροπή σκοπεύει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στα μέτρα απασχόλησης για άτομα με ειδικές ανάγκες στην Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση 2000. Μια πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις Στρατηγικές της Επιτροπής για τις θέσεις εργασίας στην κοινωνία της πληροφορίας (COM (2000)48) εγκρίθηκε στις 4 Φεβρουαρίου 2000 – που υποστηρίζει τόσο την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση όσο και την πρωτοβουλία eEurope– εξετάζει ειδικότερα την προώθηση της δυνατότητας απασχόλησης ατόμων με ειδικές ανάγκες συνιστώντας στις βιομηχανίες της κοινωνίας της πληροφορίας να εξασφαλίσουν ότι από το 2000 θα εφαρμόζονται πρότυπα για φιλικό προς το χρήστη εξοπλισμό.

Κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 1994-1999 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, το οποίο είναι το κύριο όργανο μέσω του οποίου η Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχει οικονομική υποστήριξη για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τα κράτη μέλη δέσμευσαν σημαντικά κονδύλια για την προώθηση των ευκαιριών απασχόλησης για άτομα με ειδικές ανάγκες. Ένα ευρύ φάσμα μέτρων έχουν λάβει υποστήριξη μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται και οι επιδοτήσεις μισθών για την απόκτηση πείρας στην εργασία, προγράμματα εργασιακής εμπειρίας, προσωρινά προστατευμένα απασχόληση και άλλα προσωρινά βήματα στην αγορά εργασίας, αυτοαπασχόληση και ανάπτυξη συνεταιρισμών για άτομα με νοητικές και σοβαρές ψυχικές ειδικές ανάγκες. Κατά τη διάρκεια της νέας προγραμματικής περιόδου (2000-2006), σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές απασχόλησης, τα κράτη μέλη καλούνται να αναλάβουν διάφορες πρωτοβουλίες που αφορούν ιδιαίτερα τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ιδιαίτερα στους τομείς που έχουν σχέση με τη δυνατότητα απασχόλησης και με την ισότητα ευκαιριών για όλους.

Επίσης χορηγήθηκε υποστήριξη μέσω της κοινοτικής πρωτοβουλίας EMPLOYMENT για να βοηθηθούν τα άτομα που έχουν ειδικές δυσκολίες στην εξεύρεση και διαφύλαξη μιας θέσης εργασίας ή ενός επαγγέλματος. Ένα από τα τέσσερα τμήματα της πρωτοβουλίας αυτής, HORIZON, προβλέπει υποστήριξη ειδικά για άτομα με ειδικές ανάγκες· ανάγκες που οφείλονται σε βλάβες της ψυχικής και νοητικής υγείας ή σε εγκεφαλική παράλυση. Συνολικά 1700 σχέδια έχουν λάβει ή λαμβάνουν ακόμη χρηματοδότηση από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του HORIZON, ο στόχος του οποίου είναι η ανάπτυξη νέων τρόπων επίλυσης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι στη συνεχώς μεταβαλλόμενη σήμερα αγορά εργασίας και η επίτευξη θετικών αλλαγών στις πολιτικές και πρακτικές κατάρτισης και απασχόλησης.

Ανταποκρινόμενοι στην πρόσκληση της Επιτροπής οι κοινωνικοί εταίροι εκπόνησαν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ένα εγχειρίδιο βέλτιστης πρακτικής σχετικά με την απασχόληση των ατόμων με ειδικές ανάγκες το οποίο διαβιβάστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βιέννης το Δεκέμβριο 1998. Επιπλέον, στις 19 Μαΐου 1999, εξέδωσαν κοινή δήλωση στην οποία τονίζεται ότι η ανάγκη προώθησης της απασχόλησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες αποτελεί θετικό παράγοντα για τις επιχειρήσεις.

³ SEC(1998)1550

⁴ E.E. C 186, 2.7.1999

Το 1998 τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα εξέδωσαν επίσης έναν κώδικα ορθής πρακτικής ο οποίος περιέχει σαφή δήλωση της πολιτικής των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων σε σχέση με την απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες καθώς και κατευθυντήριες γραμμές για τις αντίστοιχες Γενικές Διευθύνσεις και Υπηρεσίες.

Η τεχνολογική πρωτοβουλία της Κοινότητας υπέρ των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων (TIDE) (1991-1994) ήταν μια κοινοτική πρωτοβουλία με μια δοκιμαστική και μια μεταβατική φάση για την προώθηση και εφαρμογή της τεχνολογίας. Μεταξύ του έτους 1991 και 1994, η πρωτοβουλία επιδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με ένα κονδύλιο ύψους 52 εκατομμυρίων ECU.

Πολυάριθμα σχέδια που είχαν ως στόχο τα προβλήματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες υποστηρίχθηκαν επίσης από διάφορα κανονικά προγράμματα ή πρωτοβουλίες όπως Σωκράτης, Leonardo da Vinci, Προώθηση της Υγείας, Daphne, Prince, Phare και Tacis κ.λ.π.

Η συνεργασία με τα κράτη μέλη και ανάμεσα στα κράτη μέλη ενισχύθηκε ιδιαίτερα μέσω της δημιουργίας ομάδας υψηλού επιπέδου με ανώτερους υπαλλήλους των κρατών μελών. Η ομάδα αυτή αποδείχθηκε ότι είναι πολύτιμο εργαλείο για τον προσδιορισμό και τη διευκρίνιση κοινών στόχων, για τον εντοπισμό παραδειγμάτων βέλτιστης πρακτικής και για την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών σχετικά με την πολιτική για τα άτομα με ειδικές ανάγκες μεταξύ των κρατών μελών.

Με βάση τα επιτεύγματα του τρίτου κοινοτικού προγράμματος δράσης υπέρ των ατόμων με ειδικές ανάγκες - Helios II - (1993-1996), η Επιτροπή έχει επίσης ενισχύσει τις σχέσεις της με τις ΜΚΟ για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και προσφέρει την υποστήριξή της στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, με το οποίο η Επιτροπή διατηρεί στενές και τακτικές επαφές.

2.3. Νέα ώθηση

Μολονότι σημειώθηκε μεγάλη πρόοδος, η Επιτροπή έχει επίγνωση ότι χρειάζεται περισσότερη εργασία για να επιτευχθεί ο στόχος της πλήρους συμμετοχής και της ίσης πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Η εισαγωγή στη συνθήκη του Άμστερνταμ ενός γενικού άρθρου για την καταπολέμηση των διακρίσεων που καλύπτει μεταξύ άλλων την αναπηρία προσφέρει μια βάση για ένα σημαντικό άλμα προς εμπρός στον τομέα αυτόν. Με βάση το άρθρο 13 της συνθήκης ΕΚ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε στις 26 Νοεμβρίου 1999 ένα συνεκτικό νομοθετικό πακέτο για την καταπολέμηση των διακρίσεων⁵. Από την άποψη της αναπηρίας, το αντίστοιχο τμήμα του πακέτου περιέχει μια πρόταση οδηγίας για τον τομέα απασχόλησης και επαγγελματιών που απαγορεύει τις διακρίσεις που οφείλονται σε όλους τους λόγους διάκρισης τους αναφερόμενους στο άρθρο 13 και ένα πρόγραμμα δράσης που αποτελείται από ένα ευρύ φάσμα συμπληρωματικών μέτρων για τον τομέα αυτόν. Οι διακρίσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες στην αγορά εργασίας πρόκειται να εξεταστούν αναλυτικά από τη νέα κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL (2000-2006), ο στόχος της οποίας είναι η διακρατική συνεργασία για την προώθηση νέων μέσων για την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων και ανισοτήτων σε σχέση με την αγορά εργασίας.

Ωστόσο, η έγκριση των μέσων για την καταπολέμηση των διακρίσεων αποτελεί ένα μόνον μέρος της ευρύτερης στρατηγικής για την προώθηση ίσης πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές

⁵ COM(99) 564 τελικό

ανάγκες. Αντιστοίχως, εκτός από το νέο άρθρο 13, η Διακυβερνητική Διάσκεψη στο Άμστερνταμ προσπάθησε να προσφέρει μια ακόμη πιο ισχυρή εγγύηση στα άτομα με ειδικές ανάγκες συμπεριλαμβάνοντας τη Δήλωση 22 στην Τελική Πράξη, στην οποία αναφέρεται ότι τα κοινοτικά θεσμικά όργανα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των ατόμων με ειδικές ανάγκες όταν εγκρίνουν μέτρα για την προσέγγιση της νομοθεσίας των κρατών μελών. Εγκρίνοντας αυτή τη δήλωση η Διάσκεψη υπογράμμισε την ανάγκη για την έγκριση συνεκτικών προτύπων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, προτύπων που θα μπορούσαν να μεταφέρουν τις γενικές έννοιες καταπολέμησης των διακρίσεων και ίσης πρόσβασης στις διαδικασίες που εφαρμόζονται για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

Για να συμπληρωθούν οι πρωτοβουλίες καταπολέμησης των διακρίσεων καθώς και για να εκπληρωθεί η δέσμευση που ανέλαβε η Διακυβερνητική Διάσκεψη, η Επιτροπή αποφάσισε να ενισχύσει την νομικά κατοχυρωμένη προσέγγισή της στο θέμα της αναπηρίας καθορίζοντας στρατηγικές μεθόδους και θεμελιώδεις ενέργειες για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς το επίκεντρο της παρούσας ανακοίνωσης έγκειται πρωτίστως στις πολιτικές της ΕΕ που θεωρούνται σημαντικές για την επιτυχή άρση των φραγμών πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Αυτό σημαίνει ότι δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην επίτευξη μεγαλύτερης συνέργειας μεταξύ συναφών θεμάτων στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, των μεταφορών, της εσωτερικής αγοράς, της κοινωνίας της πληροφορίας, των νέων τεχνολογιών και της πολιτικής για τους καταναλωτές.

Αυτή η ανακοίνωση συνεπώς βασίζεται στο γεγονός ότι η κύρια ευθύνη για την πολιτική υπέρ των ατόμων με ειδικές ανάγκες εξακολουθεί να έγκειται στα κράτη μέλη, εφόσον η κοινοτική δράση περιορίζεται από τη σημερινή εμβέλεια των κοινοτικών αρμοδιοτήτων σε περιορισμένο αριθμό τομέων. Εντούτοις, η ανακοίνωση αυτή αποδεικνύει σαφώς ότι στο πλαίσιο της σημερινής εμβέλειας των κοινοτικών αρμοδιοτήτων υπάρχουν ωστόσο σημαντικά μέσα που μπορούν να συμβάλουν στην ισότητα ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Τέλος, σκοπός αυτής της ανακοίνωσης δεν είναι απλώς η απαρίθμηση ορισμένων ειδικών στόχων ή μέτρων αλλά πρόκειται να χρησιμεύσει επίσης ως στρατηγικό εργαλείο για την αναδιαμόρφωση όλης της προσέγγισης της Επιτροπής στο θέμα της αναπηρίας καθώς και των αρχών μη διακριτικής μεταχείρισης και κοινωνικής ενσωμάτωσης.

3. ΜΕΡΟΣ Ι: ΕΝΑΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

3.1. Μεγαλύτερη κινητικότητα ως πτυχή της ιδιότητας του πολίτη.

Στη σύγχρονη κοινωνία μας δεν είναι δυνατή η ενσωμάτωση ενός ατόμου σε οποιοδήποτε χρήσιμο επίπεδο της κοινωνικής ζωής ή της οικονομίας, εάν δεν μπορεί να κινηθεί ελεύθερα, είτε για λόγους εργασίας ή για λόγους αναψυχής. Η κινητικότητα δεν πρέπει να θεωρείται απλώς ως ευκολία ή ακόμη ως κοινωνική και οικονομική αναγκαιότητα. Πρέπει να θεωρείται ως δικαίωμα που ανήκει σε κάθε άνθρωπο, με την επιφύλαξη ευλόγων οικονομικών και τεχνικών περιορισμών.

Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο για άτομα με περιορισμένη κινητικότητα των οποίων η ικανότητα να συμμετάσχουν στην κοινωνική, εμπορική, οικονομική, πολιτιστική και πολιτική ζωή εξαρτάται από την επίλυση των προβλημάτων κινητικότητας με έναν τρόπο που δεν ισχύει για άλλους ανθρώπους. Ωστόσο, είναι επίσης ευρέως αποδεκτό ότι το να καταστεί

ευκολότερη η χρήση των μεταφορικών μέσων για τα άτομα με ειδικές ανάγκες θα μπορούσε να συμβάλει στην επίτευξη των ευρύτερων πολιτικών στόχων όπως η βελτίωση των δημόσιων μέσων συγκοινωνίας, η μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης, η ελάττωση του κοινωνικού αποκλεισμού και η μεγαλύτερη δυνατή διατήρηση της κινητικότητας και ενσωμάτωσης των ανθρώπων στην κοινότητα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνώρισε τη σημασία του θέματος αυτού εδώ και αρκετό χρόνο. Το 1993, η Επιτροπή ενέκρινε ένα κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για τη δυνατότητα πρόσβασης των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα στην κυκλοφορία⁶ με στόχο την αύξηση της χρησιμοποίησης των δημόσιων μεταφορικών μέσων από τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα. Περιλαμβάνει μια σειρά κοινοτικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν σε σχέση με τα τεχνικά πρότυπα που ισχύουν για τα μεταφορικά μέσα και την υποδομή μεταφορών για να διευκολυνθεί η συνεργασία στα προγράμματα ενημέρωσης και για να συντονιστούν τα ερευνητικά προγράμματα.

Πιο πρόσφατα, η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση οδηγίας σχετικά με τις ειδικές διατάξεις για τα οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά επιβατών και διαθέτουν άνω των οκτώ θέσεων εκτός της θέσεως του οδηγού (αστικά και υπεραστικά λεωφορεία)⁷, η οποία μεταξύ άλλων καθορίζει ότι τα οχήματα που χρησιμοποιούνται στις αστικές μεταφορές πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στα άτομα με περιορισμένη κινητικότητα, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που χρησιμοποιούν αναπηρικά καροτσάκια. Η πρόταση οδηγίας καθορίζει τεχνικές προδιαγραφές για οχήματα αστικής συγκοινωνίας που χρησιμοποιούνται για την μεταφορά επιβατών, ενώ αναγνωρίζει την ανάγκη να επεκταθεί η δυνατότητα πρόσβασης και στα οχήματα υπεραστικής συγκοινωνίας.

Στο πλαίσιο διαφόρων ερευνητικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγκεντρώθηκε ιδιαίτερα η προσοχή στις ανάγκες των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα. Η έρευνα συμπεριλάμβανε μεταξύ άλλων σχέδια σχετικά με τα προβλήματα των λεωφορείων με χαμηλό δάπεδο, την ανάπτυξη αστικών συστημάτων συγκοινωνίας για την ενσωμάτωση ατόμων με μειωμένη κινητικότητα και έρευνες σχετικά με τις εγκαταστάσεις για τους επιβάτες και τη δυνατότητα πρόσβασης στις σιδηροδρομικές εγκαταστάσεις.

Με βάση αυτά τα επιτεύγματα, η Επιτροπή σκοπεύει να ενισχύσει τη συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να βελτιώσει την κινητικότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες σύμφωνα με τις ακόλουθες γραμμές.

- Βελτίωση του επιπέδου παροχής υπηρεσιών: για να συμπληρωθεί το σχέδιο οδηγίας για τα αστικά και υπεραστικά λεωφορεία, η Επιτροπή θα εκπονήσει κατευθυντήριες γραμμές για την καλύτερη παροχή υπηρεσιών στα άτομα με ειδικές ανάγκες σε δημόσια μεταφορικά οχήματα και σε όλες τις εγκαταστάσεις που σχετίζονται με τα μεταφορικά μέσα.
- Πρόσβαση στα σιδηροδρομικά ταξίδια : η Επιτροπή θα επιδιώξει να υλοποιήσει ορισμένες συστάσεις που προέκυψαν από το σχέδιο COST 335 σχετικά με τη δυνατότητα πρόσβασης των επιβατών στα συστήματα ταχείας σιδηροδρομικής συγκοινωνίας, ειδικότερα με την εκπόνηση τεχνικών προδιαγραφών για διαλειτουργικότητα σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία που αφορά τη διαλειτουργικότητα των Διευρωπαϊκών Σιδηροδρομικών Δικτύων.

⁶ COM(93) 433 τελικό

⁷ COM(97) 276 τελικό

- Αεροπορικά ταξίδια : Μολονότι έχουν καταβληθεί σοβαρές προσπάθειες από τα αεροδρόμια και τις αεροπορικές εταιρείες, ιδίως με την ενθάρρυνση του ACI και IATA, για να συμμορφωθούν με τα πρότυπα και τις πρακτικές που συνιστούνται από το Διεθνή Οργανισμό Πολιτικής Αεροπορίας καθώς και από την Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Πολιτικής Αεροπορίας, η έλλειψη βοηθητικών εγκαταστάσεων και η άρνηση συχνά της επιβίβασης στο αεροσκάφος συνεχίζει να προκαλεί ορισμένα προβλήματα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στη χρήση ταξιδιωτικών υπηρεσιών στην Ευρώπη. Η Επιτροπή θα εξετάσει ποια δράση χρειάζεται στο πλαίσιο της πολιτικής που σκοπεύει να αναπτύξει σχετικά με τα δικαιώματα των επιβατών μέσων αερομεταφοράς, προωθώντας μεταξύ άλλων την ορθή πρακτική σε συνεργασία με τον τομέα και με τους χρήστες.
- Ναυτιλιακές μεταφορές: τον Ιούνιο του 1991 ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (IMO) εξέδωσε τη "Recommendation on the design and operation of passenger ships to respond to elderly and disabled persons' needs" (Σύσταση για το σχεδιασμό και τη λειτουργία των επιβατηγών πλοίων για να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ηλικιωμένων ατόμων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες). Η Επιτροπή εφαρμόζει αυτή τη σύσταση καθώς και τα αποτελέσματα του σχεδίου Handiami (μια έρευνα για τα προβλήματα των επιβατών με ειδικές ανάγκες για την πρόσβαση στα πλοία και σε περιστάσεις επείγουσας ανάγκης όταν χρησιμοποιούνται ναυτιλιακά μέσα μεταφοράς και την απασχόληση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στη ναυτιλία). Για παράδειγμα, η οδηγία του Συμβουλίου 1999/35/EK της 29ης Απριλίου 1999 σχετικά με ένα σύστημα υποχρεωτικών επιθεωρήσεων για την ασφαλή εκτέλεση τακτικών δρομολογίων από οχηματαγωγά γο- γο και ταχύπλοα επιβατηγά σκάφη ⁸ περιέχει μια ειδική απαίτηση ότι "οι εταιρείες πρέπει να εξασφαλίσουν ότι θα παρέχονται στους επιβάτες γενικές πληροφορίες σχετικά με την εξυπηρέτηση και τη βοήθεια που μπορεί να παρασχεθεί σε ηλικιωμένους και αναπήρους επί του πλοίου, και ότι οι πληροφορίες αυτές διατίθενται σε μέγεθος κατάλληλο για άτομα με προβλήματα όρασης".
- Διευρωπαϊκά Δίκτυα για την κοινωνική ενσωμάτωση: σύμφωνα με την απόφαση περί των κοινοτικών προσανατολισμών για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (TEN)⁹ ένας από τους στόχους του δικτύου είναι η διασφάλιση συνεχούς κινητικότητας για τα πρόσωπα και τα αγαθά μέσα σε ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα υπό τις καλύτερες δυνατές κοινωνικές συνθήκες και συνθήκες ασφαλείας και η παροχή στους χρήστες υποδομών υψηλής ποιότητας υπό οικονομικά προσιτούς όρους. Ενώ ο στόχος αυτός ισχύει επίσης και για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, δεν υπάρχουν ειδικοί όροι που να επιβάλουν την απρόσκοπτη πρόσβαση για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Η απόφαση σχετικά με τη δημιουργία σχεδίων για την υποδομή μεταφορών, συμπεριλαμβανομένης και της επιλογής τεχνικών προτύπων, ανήκει κυρίως στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Κατά την αναθεώρηση αυτών των προσανατολισμών για το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών μπορεί να απευθυνθεί υπόδειξη στα κράτη μέλη ότι πρέπει να βελτιωθεί η πρόσβαση στο δίκτυο για τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα, ενόψει των μελλοντικών βελτιώσεων της ποιότητας των προτύπων.
- Ένταξη του θέματος σε άλλες έρευνες: το θέμα της δυνατότητας πρόσβασης θα ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο του 5ου προγράμματος πλαίσιο για την έρευνα, ιδίως

⁸ Ε.Ε. L 138, 1.6.1999

⁹ Απόφαση 1692/96/EK της 23ης Ιουλίου 1996 (Ε.Ε. L 228, 9.9.1996.)

όσον αφορά τη θεμελιώδη δράση στον τομέα της έρευνας των υποδομών μεταφοράς και των διασυνδέσεων τους με μεταφορικά μέσα και συστήματα, της συνεχούς κινητικότητας και της συμπληρωματικότητας καθώς και των συστημάτων και υπηρεσιών για τους πολίτες.

- Προώθηση της ορθής πρακτικής: με την UITP (Διεθνής Ένωση Δημόσιων Μεταφορών) και το δίκτυο POLIS των τοπικών και περιφερειακών αρχών, η Επιτροπή δημιούργησε μια Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Πληροφοριών για τις Τοπικές Μεταφορές (ELTIS). Αυτή είναι μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων ορθής πρακτικής στις τοπικές και περιφερειακές μεταφορές. Περιλαμβάνει μελέτες ειδικών περιπτώσεων ευπρόσιτων μεταφορικών μέσων για άτομα με μειωμένη κινητικότητα και παρέχει τη δυνατότητα σε εταιρείες και αρχές να υποβάλουν τις δικές τους μελέτες ειδικών περιπτώσεων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να υποστηρίζει την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και ορθής πρακτικής και την ανάπτυξη των τεχνολογιών σε όλη την Ευρώπη και να ενσωματώνει τις ανάγκες των ατόμων με προβλήματα κινητικότητας στα αντίστοιχα σχέδια με προσέγγιση ενσωμάτωσης.
- Ενθάρρυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης: μετά την έκδοση της σύστασης του Συμβουλίου τον Ιούνιο του 1998 σχετικά με δελτίο στάθμευσης για άτομα με ειδικές ανάγκες¹⁰, υπάρχει ήδη αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών για τις διευκολύνσεις στάθμευσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η Επιτροπή θα εξετάσει τη δυνατότητα επέκτασης αυτής της δυνατότητας σε παρόμοιους τομείς.

3.2. Περισσότερες δυνατότητες πρόσβασης - Η ανάγκη να πληρωθούν τα κενά των διακλαδικών πολιτικών.

Η αύξηση των δυνατοτήτων πρόσβασης στις πληροφορίες συγκοινωνιών και ταξιδιών δεν είναι αρκετή λόγω έλλειψης μιας συνεκτικής ανασκόπησης όλου του κυκλώματος μεταφορών. Λεωφορεία και τραίνα με εύκολη πρόσβαση δεν ωφελούν καθόλου αν τα άτομα με προβλήματα κινητικότητας δεν μπορούν να φθάνουν στη στάση του λεωφορείου ή αν δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον αυτόματο διανομέα εισιτηρίων. Η πλήρωση αυτών των κενών απαιτεί την ανάπτυξη ενός πλαισίου για την εξέταση των θεμάτων σχετικά με τις δυνατότητες πρόσβασης σε μεταφορικά συστήματα, σε κτίρια και άλλους δημόσιους χώρους. Τέτοιο πλαίσιο περιλαμβάνει σαφώς τη στενή συνεργασία μεταξύ διαφόρων πολιτικών και διοικητικών επιπέδων.

Επίσης είναι αλήθεια ότι υπάρχουν σε κοινοτικό επίπεδο ορισμένες πολιτικές όπως η βιομηχανική πολιτική, η πολιτική για την κοινωνία της πληροφορίας, για την κοινωνική συνοχή και την περιφερειακή ανάπτυξη, το περιβάλλον, τις μεταφορές, την κοινωνική πολιτική και την υγεία και ασφάλεια στο χώρο της εργασίας που επηρεάζουν τα θέματα της πρόσβασης. Ορισμένες πτυχές της αλυσίδας κινητικότητας έχουν ήδη εξεταστεί από την κοινοτική νομοθεσία όπως η οδηγία πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ¹¹ που προβλέπει ότι ο εργοδότης πρέπει να προσαρμόζει την εργασία στον εργαζόμενο με ειδικές ανάγκες. Σε έναν άλλο τομέα, η οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου 95/16/ΕΚ της 29ης Ιουνίου 1995¹² καθορίζει ειδικά σημεία για την πρόσβαση σε νέους ανελκυστήρες των ατόμων με

¹⁰ Ε.Ε. L 167, 12.6.1998

¹¹ Ε.Ε. L 183, 29.6.1989

¹² Ε.Ε. L 213, 7.9.1995

ειδικές ανάγκες και η σύσταση της Επιτροπής της 8ης Ιουνίου 1995¹³ καθορίζει διάφορα μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της πρόσβασης των υφισταμένων ανελκυστήρων.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να προωθήσει τη δυνατότητα πρόσβασης με συντονισμένο τρόπο σε διάφορους πολιτικούς τομείς. Με τον τρόπο αυτό θα συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής ζωής, την προστασία των καταναλωτών και την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Πράγματι, οι πολιτικές για την προώθηση της απασχόλησης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες δεν θα είναι αποτελεσματικές εκτός και αν ενισχυθούν με αποτελεσματικό τρόπο για να μειώσουν και όπου είναι δυνατόν να εξαλείψουν τα προβλήματα πρόσβασης.

Εξάλλου, ένα καλό και ασφαλές περιβάλλον εργασίας είναι σημαντικό για το άτομο για να μπορέσει να διατηρήσει την υγεία του και την ικανότητα εργασίας καθώς και ένας σημαντικός ανταγωνιστικός παράγοντας για την επιχείρηση. Ταυτόχρονα, η παροχή της δυνατότητας πρόσβασης είναι ωφέλιμη για όλο τον εμπορικό τομέα αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται στο κοινό· αυτό ισχύει ειδικότερα στον τουριστικό τομέα όπου η μόνη εναλλακτική λύση για τη σημαντική αύξηση του αριθμού των πελατών είναι να καταστούν προσιτά για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τους ηλικιωμένους τα ξενοδοχεία, τα τουριστικά κέντρα και τα αξιοθέατα. Επιπλέον, όπως και στο θέμα των μεταφορών, η δυνατότητα πρόσβασης και η εύκολη χρήση αποτελούν ισχυρά προληπτικά μέτρα για την αποφυγή κόπωσης και ατυχημάτων.

Τέλος, η εναρμόνιση της δημιουργίας προτύπων με στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασης καθώς και την ασφάλεια μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην προώθηση μιας ευρωπαϊκής αγοράς για ένα ευρύ φάσμα αγαθών και υπηρεσιών.

- Μετά από διαβουλεύσεις με τη βιομηχανία και τους χρήστες, η Επιτροπή θα εντοπίσει αυτούς τους τομείς στους οποίους ενδείκνυται να εφαρμοστούν τα υποχρεωτικά πρότυπα πρόσβασης της ΕΕ για το κτιριακό περιβάλλον.
- Πολλά νέα σχέδια στον τομέα μεταφορών και υποδομής σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν στην Ευρώπη με την υποστήριξη χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό συμβαίνει κυρίως στο πλαίσιο των Διευρωπαϊκών Δικτύων και των Διαρθρωτικών Ταμείων. Επειδή η διάρκεια ζωής του εξοπλισμού μεταφορών και της υποδομής μπορεί να είναι υπερβολικά μακροχρόνια, είναι ζωτικό να εξεταστούν από την αρχή οι απαιτήσεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης. Η Επιτροπή θα φροντίσει ώστε τα σχέδια που εξετάζονται για κοινοτική χρηματοδότηση να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της ΕΕ, στα εγκεκριμένα πρότυπα ή στην αναγνωρισμένη ορθή πρακτική για το σχεδιασμό και την κατασκευή.
- Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί την ισχύ της στην αγορά για να ενθαρρύνει τον τομέα κατασκευής εμπορικών κέντρων ώστε να συμμορφώνονται με τη βέλτιστη πρακτική στον τομέα των προτύπων πρόσβασης και να ενθαρρύνει κάθε δημόσια αρχή στην Ευρώπη να κάνει το ίδιο.
- Η Επιτροπή - βασιζόμενη στην αξιολόγησή της και στις εκθέσεις που ζητήθηκε να υποβληθούν από τα κράτη μέλη - θα εξετάσει κατά πόσο εφαρμόζονται οι απαιτήσεις για τα άτομα με ειδικές ανάγκες που περιέχονται στην οδηγία πλαίσιο

¹³Ε.Ε. L 134, 20.6.1995

89/391/EOK. Επίσης θα εξετάσει το βαθμό της τήρησής της στο χώρο της εργασίας καθώς και τις προσπάθειες για τον έλεγχο που ασκείται για την εφαρμογή της.

- Η Επιτροπή θα δημιουργήσει μια βάση δεδομένων με αναφορές στη βέλτιστη πρακτική και στις μεθόδους για τη βελτίωση της διαχείρισης της αναπηρίας στο χώρο εργασίας. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω σύγχρονων ηλεκτρονικών μέσων πληροφόρησης, με τα οποία θα διευκολύνεται η πρόσβαση των επιχειρήσεων και των εκπρόσωπων τους στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Υγείας και Ασφάλειας.
- Η Επιτροπή θα εξετάσει τους κατάλληλους τρόπους για την προώθηση μέτρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα οποία θα εξασφαλίζουν ότι οι αρχιτέκτονες, οι πολιτικοί μηχανικοί και άλλοι που ασχολούνται με το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση του φυσικού περιβάλλοντος θα έχουν πρόσβαση στις δέουσες πληροφορίες σχετικά με την πολιτική για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και με τα μέτρα για την επίτευξη της εύκολης πρόσβασης.
- Εντός του 5ου προγράμματος πλαισίου, θα διερευνηθούν νέοι τρόποι για την προώθηση του γενικού σχεδιασμού με δυνατότητες πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, π.χ. με την προώθηση της κατασκευής κατοικιών που θα μπορούν εύκολα να προσαρμοστούν στον κύκλο ζωής και να ανταποκριθούν στις διάφορες ανάγκες πρόσβασης.

3.3. Αξιοποίηση της κοινωνίας της πληροφορίας προς όφελος όλων - Η πρωτοβουλία eEurope και η αναπηρία

Τα θέματα που έχουν σχέση με τη διευκόλυνση της πρόσβασης είναι επίσης άκρως σημαντικά στο πλαίσιο της κοινωνίας της πληροφορίας. Οι εξελίξεις στην τεχνολογία - ειδικότερα η τεχνολογία πληροφόρησης και επικοινωνίας - μπορούν να προσφέρουν τεράστιες ευκαιρίες. Ωστόσο, τα άτομα με ειδικές ανάγκες μπορούν επίσης να αντιμετωπίσουν πρόσθετους φραγμούς.

Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέπτυξε ήδη διάφορες πρωτοβουλίες για να εξασφαλιστεί ότι θα επωφελούνται όλοι, και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, από την κοινωνία της πληροφορίας. Αυτό αποδεικνύεται δεόντως από την ανακοίνωση της Επιτροπής για την "κοινωνική διάσταση και την επίδραση στην αγορά εργασίας της κοινωνίας των πληροφοριών - Πρώτα ο άνθρωπος - τα επόμενα βήματα"¹⁴ με στόχο τον εντοπισμό ειδικών ενεργειών που προορίζονται για την αύξηση της συμβολής της κοινωνίας της πληροφορίας στην προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Σε άλλες σχετικές πρωτοβουλίες περιλαμβάνεται η οδηγία 98/10 για την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) στη φωνητική τηλεφωνία και για την καθολική υπηρεσία για τις τηλεπικοινωνίες σε ανταγωνιστικό περιβάλλον¹⁵ η οποία απαιτεί από τα κράτη μέλη, όπου χρειάζεται, να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να εγγυούνται την πρόσβαση στις και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες του σταθερού δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου για χρήστες με ειδικές ανάγκες και για χρήστες με ειδικές κοινωνικές ανάγκες. Πιο πρόσφατα, στις 9 Μαρτίου 1999 το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσαν επίσης την οδηγία σχετικά με το ραδιοεξοπλισμό και τον τηλεπικοινωνιακό τερματικό εξοπλισμό (R&TTE)¹⁶ η οποία μεταξύ άλλων δίνει στην Επιτροπή την εξουσία να αποφασίσει ότι οι

¹⁴ COM(97)390

¹⁵ 98/10/EK E.E. L 101, 01.04.1998

¹⁶ 99/ 05/EK E.E. L 091 , 07.04.1999

συσκευές ορισμένων κατηγοριών εξοπλισμού ή συγκεκριμένων τύπων, πρέπει να κατασκευάζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να υποστηρίζουν ορισμένες λειτουργίες προκειμένου να διευκολύνεται η χρησιμοποίησή τους από χρήστες με ειδικές ανάγκες.

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής τυποποίησης της κοινωνίας της πληροφορίας, η Επιτροπή ανέθεσε εντολή τυποποίησης στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης, CEN, CENELEC και ETSI, οι οποίοι καλούνται να εντοπίσουν τις ειδικές ανάγκες τυποποίησης για την υποστήριξη της καλύτερης ενσωμάτωσης των ηλικιωμένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία της πληροφορίας (βλέπε <http://www.cenorm.be/iss/Workshop/Design-for-All/Default.htm>).

Σύμφωνα με το πέμπτο πρόγραμμα πλαίσιο ETA¹⁷, η έρευνα απευθύνεται κυρίως στις διασυνδέσεις προσώπου/συστήματος και σε ευπροσάρμοστα και βοηθητικά συστήματα για την επίλυση προβλημάτων που οφείλονται σε φραγμούς του περιβάλλοντος τους οποίους αντιμετωπίζουν τα άτομα με φυσικές και/ή νοητικές δυσκολίες, καθώς και στα ευφυή συστήματα και υπηρεσίες για την υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης και συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας. Το Κοινό Κέντρο Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συμμετέχει επίσης ενεργά στην έρευνα που αφορά ορισμένες νέες τεχνολογίες όπως η εφαρμογή συστημάτων μετατροπής φωνής-σε-κείμενο για κωφούς, η διασύνδεση ανθρώπου-μηχανής στο χώρο εργασίας, η πρόσβαση στο διαδίκτυο για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Στις 8 Δεκεμβρίου 1999 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε μια πρωτοβουλία με τίτλο "e-Europe - Μια κοινωνία της πληροφορίας για όλους", η οποία προτείνει φιλόδοξους στόχους για να επωφεληθούν όλοι οι Ευρωπαίοι από την κοινωνία της πληροφορίας. Η πρωτοβουλία έχει ως επίκεντρο δέκα τομείς προτεραιότητας, ένας από τους οποίους απευθύνεται ειδικά στα προβλήματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Στους στόχους που καθορίζονται από την ανακοίνωση για τη βελτίωση της πρόσβασης στην κοινωνία της πληροφορίας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες περιλαμβάνονται τα εξής:

- Πρόκειται να πραγματοποιηθεί μια ανασκόπηση της σχετικής νομοθεσίας και των προτύπων προγραμμάτων που έχουν ως θέμα την κοινωνία της πληροφορίας, με στόχο την εξασφάλιση της προσαρμογής τους με τις αρχές της εύκολης πρόσβασης και την επιτάχυνση της διαδικασίας τυποποίησης.
- Η Επιτροπή θα προετοιμάσει μια ανακοίνωση σχετικά με το πως τα μέσα κρατικών συμβάσεων προμηθειών ή αγορών μπορούν να λαμβάνουν θετικά υπόψη τις δυσκολίες των ατόμων με ειδικές ανάγκες στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή αγορών για προϊόντα και υπηρεσίες της τεχνολογίας πληροφόρησης και επικοινωνίας.
- Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη πρέπει να αποδεχθούν τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές της πρωτοβουλίας για την πρόσβαση στο δίκτυο (Web Accessibility Initiative (WAI), καθιστώντας το σχεδιασμό και το περιεχόμενο όλων των ιστοχώρων του διαδικτύου προσιτούς στα άτομα με ειδικές ανάγκες (<http://www.w3.org/tr/wai-webcontent>). Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί συνεταιρισμοί πρέπει να ενθαρρυνθούν για να εξασφαλίσουν την ευρέως διαδεδομένη πρόσβαση στο διαδίκτυο.

¹⁷ Απόφαση 182/1999/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1998, Ε.Ε. L 026 της 01.02.1999

- Η Επιτροπή θα δημιουργήσει ένα ευρωπαϊκό δίκτυο για να βελτιώσει την αλληλεπίδραση ανάμεσα στα εθνικά κέντρα αριστείας (φυσικά ή ιδεατά) και ενθαρρύνει την ανάπτυξη κύκλων μαθημάτων με θέμα "Σχεδιασμός για όλους" για τους σχεδιαστές και μηχανικούς.

3.4. Τεχνολογίες ευρείας διάδοσης- Για μια πιο αναπτυγμένη κοινή αγορά για την τεχνολογία βοηθητικών μέσων για άτομα με ειδικές ανάγκες

Από την εφαρμογή της αρχής του σχεδιασμού για όλους θα προκύψουν τεχνολογίες, αγαθά και υπηρεσίες που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες πολλών χρηστών συμπεριλαμβάνοντας και τους χρήστες με ειδικές ανάγκες. Ωστόσο, ο σχεδιασμός για τον ευρύτερο μέσο όρο δεν εξυπηρετεί πάντα τις ανάγκες αυτών που έχουν σοβαρές αναπηρίες ή πολύ ειδικές ανάγκες. Η εξασφάλιση της πρόσβασης στις τεχνολογίες για τέτοιους χρήστες μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα με άλλα μέσα - σχεδιάζοντας ειδικά προϊόντα και υπηρεσίες ή σε πολλές περιπτώσεις προσαρμόζοντας ή διασυνδέοντας τα υφιστάμενα προϊόντα και τις υπηρεσίες έτσι ώστε να ανταποκρίνονται σε ειδικές απαιτήσεις. Αυτή η τεχνολογία που βασίζεται σε ειδικά προϊόντα και υπηρεσίες για ηλικιωμένους και για άτομα με ειδικές ανάγκες αποκαλείται συχνά βοηθητική τεχνολογία (ΑΤ).

Οι αγορές για τέτοιες υπηρεσίες και προϊόντα είναι σημαντικές σήμερα- αλλά αναμένεται να πάρουν τεράστιες διαστάσεις λόγω της δημογραφικής εξέλιξης. Υπολογίζεται ότι το 1990 οι ηλικιωμένοι καταναλωτές και οι καταναλωτές με ειδικές ανάγκες αγόρασαν άμεσα κανονικά αγαθά και υπηρεσίες αξίας 326 δισεκατομμυρίων ECU. Από την άποψη της αγοράς για ειδικά προϊόντα και υπηρεσίες υπολογίζεται ότι στην Ευρώπη αυτή η αγορά έχει αξία 10 δισεκατομμυρίων ECU σήμερα και αυξάνεται με ποσοστό 10 έως 20% ετησίως.

Ωστόσο, οι οικονομίες κλίμακας τις οποίες πρέπει να εκμεταλλευτεί η εσωτερική αγορά, δεν λειτουργούν ομαλά στον τομέα αυτόν. Η βιομηχανία βοηθητικής τεχνολογίας είναι κατακερματισμένη -ιδίως όταν πρόκειται για ειδικευμένα προϊόντα και υπηρεσίες. Αυτά παράγονται συχνά από μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες απευθύνονται στις ανάγκες καταναλωτών με ειδικές ανάγκες, μπορεί να έχουν μια πολύ μικρή προσφορά προϊόντων σε περιφερειακό (ή ακόμη και σε τοπικό επίπεδο) και οι οποίες συχνά έχουν περιορισμένους πόρους. Ο κατακερματισμός της βιομηχανίας βοηθητικής τεχνολογίας οφείλεται επίσης στους εθνικούς κανονισμούς οι οποίοι διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και οδηγεί σε λύσεις που συχνά δεν είναι συμβατές και σε διπλές προσπάθειες που έχουν ως συνέπεια την μη αποδοτική χρησιμοποίηση της χρηματοδότησης και των οικονομικών πόρων.

Η προώθηση μιας υγιούς βιομηχανίας βοηθητικής τεχνολογίας και μιας καλά αναπτυγμένης αγοράς σε επίπεδο ΕΕ θα βελτιώσει την παροχή προϊόντων και υπηρεσιών με σωστή σχέση κόστους -ωφέλειας για τον τελικό χρήστη. Επιπλέον, η σωστή ανάπτυξη της αγοράς έχει σημαντικό δυναμικό για τη μείωση του κόστους περίθαλψης. Επίσης είναι σημαντικό να εξεταστούν αυτά τα θέματα επειδή υπάρχει κίνδυνος απώλειας αυτής της αγοράς στους αλλοδαπούς ανταγωνιστές, ιδίως από τις ΗΠΑ όπου υπάρχουν διάφοροι νόμοι για τη διευκόλυνση της πρόσβασης - όπως ο Νόμος περί των Αμερικανών με ειδικές ανάγκες (Americans with Disabilities Act) του 1990 και το τμήμα 508 του Νόμου για την αποκατάσταση - που προωθούν την ανάπτυξη της βιομηχανίας βοηθητικής τεχνολογίας. Αφενός, δραστηριότητες προώθησης για την υποστήριξη των πρωτοβουλιών μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό περιλαμβάνονται ήδη στις δραστηριότητες του πέμπτου προγράμματος πλαίσιο· αφετέρου το άρθρο 13 της συνθήκης του Άμστερνταμ ενδέχεται να έχει θετική επίδραση στις εθνικές νομοθεσίες στα ευρωπαϊκά κράτη μέλη.

- Ορισμένες βοηθητικές συσκευές για άτομα με ειδικές ανάγκες καλύπτονται ήδη από την οδηγία του Συμβουλίου περί των ιατροτεχνολογικών προϊόντων¹⁸ στόχος της οποίας είναι να παροτρύνει μια ανοικτή ευρωπαϊκή αγορά και τη διαφανή προσφορά στην αγορά. Η τεχνική επιτροπή TC 293 του CEN (Τυποποίηση τεχνικών βοηθημάτων για τα άτομα με ειδικές ανάγκες) εκπόνησε μια σειρά προτύπων για ομάδες προϊόντων όπως τα αναπηρικά καροτσάκια. Άλλα πρότυπα βρίσκονται στη φάση εκπόνησης ή ανάπτυξης. Για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της αγοράς ΒΤ και για να παρέχει μεγαλύτερη προσφορά προϊόντων η Επιτροπή θα εξετάσει τη σκοπιμότητα εφαρμογής προτύπων ευχρηστίας στον τομέα αυτό.
- Η Επιτροπή ζήτησε από τους CEN/CENELEC/ETSI να καθορίσουν, σε στενή συνεργασία με τις οργανώσεις που εκπροσωπούν τους ηλικιωμένους και τα άτομα με ειδικές ανάγκες καθώς και τις συναφείς οργανώσεις καταναλωτών, τις απαιτήσεις τυποποίησης για να εξασφαλιστεί η δυνατότητα πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων στην κοινωνία της πληροφορίας. Η εντολή τονίζει την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης της προσέγγισης "σχεδιασμός για όλους" αναπτύσσοντας ταυτόχρονα νέες υπηρεσίες και προϊόντα καθώς και την προσέγγιση της βοηθητικής τεχνολογίας όπου χρειάζεται.
- Η συλλογή και η διάδοση πληροφοριών αποτελεί προϋπόθεση για τη διάθεση πληροφοριών, συμβουλών και καθοδήγησης στους τελικούς χρήστες και για την ανάπτυξη της αγοράς. Με βάση τις εμπειρίες από το σχέδιο Handynet και από άλλες βάσεις δεδομένων ή σχέδια συλλογής πληροφοριών, η Επιτροπή θα προσπαθήσει να βελτιώσει τη συνεργασία και τις ανταλλαγές μεταξύ των υφιστάμενων και ενδεχομένως μελλοντικών εθνικών γραφείων πληροφόρησης για τη βοηθητική τεχνολογία λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες που προσφέρονται από την αύξηση της χρήσης του διαδικτύου.
- Η δυνατότητα διάθεσης οικονομικά προσιτών και κατάλληλων βοηθητικών συσκευών είναι σημαντική για την ισότητα ευκαιριών για πολλούς ανθρώπους με ειδικές ανάγκες. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την παροχή βοηθημάτων και συσκευών. Οι ρυθμίσεις για την παροχή και την επιλεξιμότητα για βοήθεια ατόμων με ειδικές ανάγκες μπορεί να διαφέρουν μεταξύ και εντός των κρατών. Ωστόσο, η άρση φυσικών, κοινωνικών και πολιτικών φραγμών για τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, η διασυννοριακή αποδοχή υπηρεσιών και η πώληση προϊόντων χωρίς φραγμούς είναι ο στόχος τον οποίο θα συνεχίσει να επιδιώκει η ΕΕ.
- Η Επιτροπή είναι υπέρ της μείωσης και της εξάλειψης φόρων και δασμών για βοηθήματα και συσκευές για άτομα με ειδικές ανάγκες όπου δεν συγκρούονται με τους πολιτικούς στόχους άλλων φόρων και δασμών. Αξίζει να υπενθυμιστεί ότι τα κράτη μέλη μπορεί ήδη να εφαρμόζουν μειωμένο ποσοστό Φ.Π.Α. για ιατρικό εξοπλισμό, βοηθήματα και συσκευές για άτομα με ειδικές ανάγκες¹⁹. Στον τομέα των δασμών, ένας κανονισμός του Συμβουλίου²⁰ ορίζει ότι τα εμπορεύματα που χρησιμοποιούνται από άτομα με ειδικές ανάγκες θα απαλλάσσονται από εισαγωγικούς δασμούς υπό ορισμένους συνθήκες.

¹⁸ 93/42 ΕΟΚ, Ε.Ε. L 169, 12.07.1993.

¹⁹ 77/388/ΕΟΚ: 6^η Φ.Π.Α. οδηγία της 17ης Μαΐου 1977, Παράρτημα Η, κατηγορία 4, Ε.Ε. L145, 13.06.1977

²⁰ 918/83/ΕΟΚ, Ε.Ε. L105, 23.04.1983

3.5. Προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων των καταναλωτών με ειδικές ανάγκες στην αγορά

Όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, με τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς και την κατάργηση των κατακερματισμένων εθνικών αγορών, υπάρχει μια μοναδική ευκαιρία σχεδιασμού προϊόντων σε μια οικονομικά προσιτή τιμή για ένα τμήμα της αγοράς που πριν ήταν δύσκολο να επιτευχθεί.

Στο παρελθόν, πολλές εταιρείες, ιδίως αυτές οι οποίες διέθεταν τα προϊόντα τους σε όλο το φάσμα του πληθυσμού, είχαν την τάση να θεωρούν τους καταναλωτές με ειδικές ανάγκες στην καλύτερη περίπτωση ως εξειδικευμένη αγορά και στη χειρότερη περίπτωση ως ανεπιθύμητους εισβολείς. Ωστόσο, οι εταιρείες αντιλαμβάνονται συνεχώς περισσότερο ότι, με τη σωστή διαχείριση, τα προγράμματα που απευθύνονται στις απαιτήσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες μπορούν να ανοίξουν νέες ευκαιρίες στην αγορά και να αποτελέσουν παράγοντες κέρδους αντί να αυξήσουν το κόστος.

Αυτή η θετική τάση αντανακλάται επίσης στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτικής υπέρ των καταναλωτών που έχει ως στόχο να καλύψει όλες τις ομάδες καταναλωτών συμπεριλαμβανομένων και των καταναλωτών με ειδικές ανάγκες. Στην προσέγγιση που καθιερώθηκε μέχρι τώρα συμπεριλήφθηκε η εξέταση σχεδίων για οικονομική υποστήριξη και η συμμετοχή αντιπροσωπευτικών οργανώσεων σε διαδικασίες διαβούλευσης όπου κρίθηκε σωστό. Στα παραδείγματα τέτοιου είδους δράσης περιλαμβάνεται η ανάπτυξη κριτηρίων για ειδικές ανάγκες των χρηστών τα οποία μπορούν να συμπεριληφθούν στα πρακτικά που χρησιμοποιούνται για τη συγκριτική δοκιμή καταναλωτικών προϊόντων και την εφαρμογή της αρχής "σχεδιασμός για όλους". μολονότι η αρχή αυτή είχε μέχρι σήμερα ως επίκεντρο την προετοιμασία για την εισαγωγή του ευρώ. Αυτή η εργασία εκτελέστηκε μέσω της ενσωμάτωσης εκπροσώπων των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε όλα τα στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων ως αντιπρόσωποι των καταναλωτών.

Στο πλαίσιο της προστασίας των καταναλωτών, πρέπει να αναφερθεί επίσης η οδηγία 95/46/EC²¹ η οποία εξασφαλίζει μεταξύ άλλων την ειδική προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν αναπηρίες.

Αυτές οι θετικές εξελίξεις μπορούν να ενισχυθούν περισσότερο παράλληλα με τις ακόλουθες γραμμές.

- Στο πλαίσιο του σχεδίου της πολιτικής δράσης υπέρ των καταναλωτών για τη νέα χιλιετία η Επιτροπή πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή για να εξασφαλίσει ότι οι ειδικές απαιτήσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες λαμβάνονται δεόντως υπόψη, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και στην ασφάλεια των προϊόντων.
- Στο πλαίσιο της εντολής για την τυποποίηση στον τομέα της ασφάλειας των καταναλωτών, η Επιτροπή ανέθεσε εντολή στα ευρωπαϊκά όργανα τυποποίησης για την ανάπτυξη ενός οδηγού για τους συγγραφείς προτύπων, σχετικά με το πως πρέπει να εξετάζεται το θέμα της ασφάλειας και της ευχρηστίας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Η εξέταση των απαιτήσεων των καταναλωτών με ειδικές ανάγκες θα περιλαμβάνεται μεταξύ των πολιτικών στόχων που θα αναφέρονται ρητά στο νέο κανονιστικό

²¹ E.E. L 281, 23.11.1995

πλαίσιο για την υποδομή της ηλεκτρονικής επικοινωνίας και των συναφών υπηρεσιών.²²

4. ΜΕΡΟΣ II : ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι είναι ανεπαρκείς οι γνώσεις για την πραγματική διάσταση της αναπηρίας, ότι επικρατούν η άγνοια ή οι προκαταλήψεις σχετικά με τα διαρθρωτικά της χαρακτηριστικά και είναι περιορισμένες οι γνώσεις σχετικά με τις διάφορες πρωτοβουλίες που μπορούν να αναληφθούν για τη βελτίωση της πρόσβασης. Όλα αυτά αποτελούν τα κυριότερα εμπόδια που πρέπει να υπερνικηθούν για την εφαρμογή πολιτικών που καθιστούν δυνατή την κοινωνική ένταξη. Το πρόβλημα αυτό επιδεινώνεται από το γεγονός ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες αποτελούν μια πολύ διαφοροποιημένη ομάδα, με πολύ διαφορετικές συνθήκες ζωής, με διαφορετικά είδη και σοβαρότητα αναπηρίας και αντιμετωπίζουν διαφορετικούς φραγμούς. Εμπεδωμένες γνώσεις, κατάλληλοι μηχανισμοί συντονισμού και διαβούλευσης θεωρούνται ως σημαντικά μέσα για την υλοποίηση κάθε μέτρου.

4.1. Ερμηνεία των αριθμών και κατανόηση των αναγκών

Αξιόπιστα στατιστικά και δημογραφικά δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι σημαντικά για να βοηθήσουν την Επιτροπή και όλους τους υπεύθυνους για την πολιτική να σχεδιάσουν και να εκπονήσουν μέτρα τα οποία θα βοηθήσουν όλα τα άτομα, συμπεριλαμβανομένων και αυτών με λειτουργικούς περιορισμούς, να εξασφαλίσουν τη ζωή τους ανεξάρτητα και αποδοτικά στο σπίτι, στο χώρο εργασίας και γενικά στην κοινωνική ζωή.

Το 1992/1993 η Eurostat δημοσίευσε ένα συνοπτικό έγγραφο με τις πρώτες σειρές στατιστικών σχετικά με τα χαρακτηριστικά και την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση του πληθυσμού ατόμων με ειδικές ανάγκες. Από το 1994 το πάνελ νοικοκυριών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ECHP), μια πολυδιάστατη έρευνα που δημιουργήθηκε εντός του Συστήματος Ευρωπαϊκών Στατιστικών (ESS) ως μέσο παρακολούθησης για να προσφέρει εγκάρσιες πληροφορίες σχετικά με ορισμένα κοινωνικά θέματα, προέκυψαν οι πρώτες σειρές δεδομένων για την αναπηρία, συγκρίσιμων σε κοινοτικό επίπεδο.

Η Επιτροπή θα επιδιώξει να βελτιώσει περισσότερο τη συλλογή χρήσιμων στατιστικών δεδομένων σχετικά με τις απαιτήσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες παράλληλα με τις ακόλουθες γραμμές:

- Θα συγκεντρωθούν δεδομένα σχετικά με την κατάσταση υγείας, την κοινωνική προστασία, την υγεία και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας, στην απασχόληση και στην εκπαίδευση. Επιπλέον, σύμφωνα με τον κανονισμό της Επιτροπής (ΕΚ) 1924/1999 της 8ης Σεπτεμβρίου 1999²³, μια ενότητα ad hoc στην Ευρωπαϊκή Έρευνα για το Εργατικό δυναμικό σχετικά με την απασχόληση των ατόμων με ειδικές ανάγκες θα ολοκληρωθεί το 2002.

²² Προς ένα νέο πλαίσιο για την υποδομή των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και τις σχετιζόμενες υπηρεσίες: Ανασκόπηση των Επικοινωνιών για το 1999: COM (1999) 539 τελικό

²³ Ε.Ε. L 238, 09.09.1999

- Η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών θα προωθηθεί για την ανάπτυξη ενός πλαισίου ώστε να εξασφαλιστεί ότι ένας ενιαίος πυρήνας ορισμών και μεθόδων συλλογής δεδομένων θα χρησιμοποιείται σε όλα τα κράτη μέλη για να βελτιωθεί η συγκρισιμότητα των στατιστικών δεδομένων για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στην Κοινότητα. Όπου χρειάζεται, θα διερευνηθούν τρόποι για την πλήρωση των κενών στα δεδομένα.
- Το πρόγραμμα για την παρακολούθηση της υγείας αποβλέπει στην ανάπτυξη ενός πλαισίου συγκρίσιμων δεικτών και δεδομένων για την υγεία στην ΕΕ. Αυτοί οι δείκτες θα καταστήσουν δυνατή την καλύτερη κατανόηση των διαφόρων ειδών και βαθμών αναπηρίας σε σχέση με τις καθημερινές δραστηριότητες, την κοινωνική ζωή και τις ικανότητες εργασίες.
- Το Πέμπτο ΕΤΑ Πρόγραμμα Πλαίσιο (1998 έως 2002) θα συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση των βασικών γνώσεων για την αναπηρία, ιδίως μέσω του προγράμματός του "Ποιότητα ζωής και διαχείριση των πόρων ζωής", μέσω της δράσης κλειδί "Η γήρανση του πληθυσμού" και μέσω της γραμμής δράσης "έρευνα σχετικά με τα άτομα με ειδικές ανάγκες". Στόχος του είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η ανεξαρτησία των ατόμων με ειδικές ανάγκες, κυρίως μέσω της βελτίωσης του κοινωνικού και του φυσικού τους περιβάλλοντος (π.χ. τεχνολογία για την αποκατάσταση και τη βοήθεια) και αποτελεσματική και αποδοτική παροχή υπηρεσιών υγειονομικής και κοινωνικής περίθαλψης που είναι στη διάθεσή τους.

4.2. Σχεδιασμός προγραμμάτων της ΕΕ για την κοινωνική ένταξη

Σε επίπεδο ΕΕ, η Επιτροπή σκοπεύει να σχεδιάσει προγράμματα ανοικτά και προσιτά σε όλους τους πολίτες της ΕΕ και στον πυρήνα των οποίων, ως θέμα αρχής, λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές και ιδιαίτερες απαιτήσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες τους. Ταυτόχρονα, αναγνωρίζει ότι οι ειδικές ανάγκες που προέρχονται από την αναπηρία δεν μπορούν πάντα να ενταχθούν σε κάθε κανονικό πρόγραμμα. Στην περίπτωση αυτή, η γενική προσέγγιση της Επιτροπής είναι η παροχή συμπληρωματικών μέτρων, με στόχο την ανάμιξη με το γενικό πρόγραμμα, για να εξασφαλιστεί ότι κανένας δεν θα στερείται της ευκαιρίας να συμμετάσχει για λόγους μόνον αναπηρίας.

- Η Επιτροπή θα φροντίσει να εξασφαλίσει τη συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες στα κανονικά προγράμματα. Προς το σκοπό αυτόν, θα προβλέψει που υπάρχει ανάγκη για ειδικά μέτρα ώστε να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες απαιτήσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες και να εξασφαλίσει την ισότητα ευκαιριών. Το κόστος των ειδικών μέτρων που χρειάζονται για να καταστήσουν δυνατή τη συμμετοχή πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη, στο πλαίσιο των περιορισμών του προϋπολογισμού, για τον υπολογισμό του ποσού οικονομικής υποστήριξης από την Κοινότητα που πρέπει να χορηγηθεί.

4.3. Δίνοντας το παράδειγμα

Προκειμένου να επεκτείνει τη δέσμευσή της για τη δημιουργία υπηρεσιών χωρίς φραγμούς και προσιτών σε όλους καθώς και για την ενίσχυση της αξιοπιστίας των συστάσεων της σε άλλους συντελεστές, η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί την ανάπτυξη της ορθής πρακτικής εντός της δικής της οργάνωσης.

α) Απασχόληση

Τα άτομα με ειδικές ανάγκες υποεκπροσωπούνται σημαντικά στο χώρο εργασίας, ένας τομέας στον οποίο ανήκουν και οι ευρωπαϊκές δημόσιες υπηρεσίες. Η Επιτροπή, μαζί με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, ενέκρινε το 1998 έναν κώδικα ορθής πρακτικής για την απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες. Τα ακόλουθα σημεία του κώδικα αυτού έχουν ιδιαίτερη σημασία: προσαρμογή των διαδικασιών για τους διαγωνισμούς/προσλήψεις στις απαιτήσεις των υποψηφίων με ειδικές ανάγκες, πρόσβαση σε ειδική κατάρτιση, αν χρειάζεται, για υπαλλήλους με ειδικές ανάγκες, μέτρα πρόσληψης προσωπικού που περιλαμβάνουν τεχνική υποστήριξη, αναδιοργάνωση της εργασίας και ελαστικό ή μειωμένο ωράριο εργασίας, δικαίωμα σωστής διαρρύθμισης του εργασιακού περιβάλλοντος.

Η Επιτροπή θεωρεί άκρως σημαντική την περαιτέρω εφαρμογή του κώδικα και την υποστήριξη της συμμετοχής των ατόμων με ειδικές ανάγκες εντός των υπηρεσιών της Επιτροπής. Αυτό μπορεί επίσης να βοηθήσει στην κατάδειξη της πολύτιμης συμβολής των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο εργατικό δυναμικό και στη βελτίωση της ευαισθητοποίησης του υπόλοιπου προσωπικού σχετικά με το θέμα αυτό.

- Στο πλαίσιο της εσωτερικής της μεταρρύθμισης, η Επιτροπή θα λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διευκολύνει την πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες ώστε να εργάζονται στις ευρωπαϊκές δημόσιες υπηρεσίες. Τα θέματα που πρέπει να εξεταστούν περιλαμβάνουν: τη διοργάνωση διαγωνισμών, την ανάπτυξη της σταδιοδρομίας, την παροχή διοικητικής βοήθειας και την παροχή κατάλληλα εξοπλισμένων γραφείων και κτιρίων. Πρέπει επίσης να εντοπιστούν οι θέσεις εργασίας που μπορούν εύκολα να καταληφθούν από άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει το προσωπικό να παρακολουθεί κατάρτιση ενημέρωσης για θέματα αναπηρίας, στα οποία θα περιλαμβάνονται η πληροφόρηση για θέματα διακριτικής μεταχείρισης καθώς και παρουσιάσεις από άτομα με ποικίλες αναπηρίες όπου χρειάζεται.

b) Πρόσβαση στα κτίρια της Επιτροπής

Στο πλαίσιο του προαναφερόμενου κώδικα ορθής πρακτικής, η Επιτροπή έχει ήδη δεσμευθεί να αναπτύξει στρατηγικές για να εξασφαλιστεί ότι τα θέματα που αφορούν τις δυνατότητες πρόσβασης θα θεωρούνται ως μέρος της ανακαίνισης των υφιστάμενων κτιρίων και της επιλογής νέων κτιρίων. Επιπλέον, όλες οι ανακαίνισεις, βελτιώσεις των κτιρίων και τα κτίρια πρόσφατης εγκατάστασης πρέπει τουλάχιστον να ανταποκρίνονται στα υφιστάμενα εθνικά πρότυπα.

- Η Επιτροπή θα φροντίσει να εξασφαλίσει ότι τα γραφεία και οι βοηθητικοί χώροι θα είναι προσιτοί στους υπαλλήλους της και στους πολίτες που επισκέπτονται τις υπηρεσίες της Επιτροπής. Επίσης θα εξασφαλίσει ότι ένας κατάλογος με προσιτές αίθουσες συνεδριάσεων, συμπεριλαμβανομένων και των κοντινών τουαλετών και βοηθημάτων όπως των βοηθητικών συσκευών κλπ. θα δημοσιεύεται τακτικά στην Επιτροπή και ότι θα λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες θα λαμβάνονται υπόψη κατά τη διοργάνωση συνεδριάσεων.

c) Πληροφόρηση και επικοινωνία

Οι Ευρωπαίοι με ειδικές ανάγκες έχουν το ίδιο δικαίωμα και την ίδια ανάγκη για πληροφόρηση όπως και οι άλλοι πολίτες και η έλλειψη παροχής δημοσίων πληροφοριών σε εναλλακτική μορφή εμποδίζει την πρόσβασή τους στις πληροφορίες που χρειάζονται.

Η Επιτροπή χρησιμοποιεί συνεχώς περισσότερο το διαδίκτυο ως μέσο παροχής της πρόσβασης σε πληροφορίες για πολυάριθμους ανθρώπους και σε άλλες υπηρεσίες με τρόπο αποτελεσματικά από άποψη χρόνου και κόστους. Η διάθεση πληροφοριών και υπηρεσιών σε ηλεκτρονική μορφή μέσω του παγκόσμιου ιστού (World Wide Web) έχει το δυναμικό να παρέχει ίση πρόσβαση στα άτομα με ειδικές ανάγκες και να παρέχει πρόσβαση με ευρύτερο, οικονομικότερο και πιο γρήγορο τρόπο από κάθε άλλη μορφή παροχής πληροφοριών. Ωστόσο, η παρουσία ενός εγγράφου στον παγκόσμιο ιστό δεν εγγυάται από μόνη της τη δυνατότητα πρόσβασης. Η γλώσσα καθώς και η φυσική τοποθέτηση των εγγράφων μπορεί να περιορίζει την πρόσβαση σε πληροφορίες και να δημιουργεί φραγμούς για την απρόσκοπτη συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Προκειμένου η επικοινωνία να ευνοεί την κοινωνική ένταξη και συνεπώς να είναι αποτελεσματική πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές απαιτήσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες μπορεί να έχουν πρόσθετες δυσκολίες στην πρόσβασή τους σε πληροφορίες που έχουν συνηθισμένη μορφή. Χρειάζονται εναλλακτικές μορφές για την κοινοποίηση πληροφοριών σε άτομα με αισθητηριακές ή νοητικές ειδικές ανάγκες.

Εκτός από τη δέσμευση που αναφέρθηκε ανωτέρω στο σημείο 6, η Επιτροπή προτίθεται να αναλάβει τις ακόλουθες ενέργειες:

- Η Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θα προωθήσει την ανάπτυξη και υλοποίηση προτύπων και καλών πρακτικών για να καταστεί πιο προσιτή η πληροφορία στους πολίτες με ειδικές ανάγκες. Επίσης θα υποστηρίζει τη διάδοση υλικού σε εναλλακτικά μορφότυπα σε όλη την Ευρώπη μέσω του Φόρουμ Εκδοτών της ΕΕ.
- Η Επιτροπή θα τροποποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την πρόσβαση σε έγγραφα της Επιτροπής για να εξασφαλίσει ότι οι δημοσιεύσεις και οι πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές, τα προγράμματα και τις υπηρεσίες θα είναι προσιτές σε ανθρώπους με ειδικές ανάγκες σε εναλλακτικά μορφότυπα όπου χρειάζεται και είναι εφικτό.

δ) Ενσωμάτωση παιδιών με ειδικές ανάγκες στα ευρωπαϊκά σχολεία

Διάφορες συστάσεις και ψηφίσματα έχουν ήδη εγκριθεί από το Συμβούλιο και τους υπουργούς Παιδείας που συνεδρίασαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου με στόχο τη βελτίωση της ένταξης των παιδιών με ειδικές ανάγκες στα κανονικά σχολεία²⁴. Αυτές οι πρωτοβουλίες υλοποιήθηκαν επίσης στα ευρωπαϊκά σχολεία που είναι επίσημα εκπαιδευτικά ιδρύματα και υπόκεινται στη δικαιοδοσία των κυβερνήσεων των κρατών μελών. Ειδικότερα, το Συμβούλιο των Διευθυντών των Ευρωπαϊκών Σχολείων αποφάσισε το 1995 τη δημιουργία μιας επιτροπής για την υποστήριξη της

²⁴ Βλέπε ιδίως το ψήφισμα του Συμβουλίου και των υπουργών Παιδείας που συνεδρίασαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου στις 31 Μαΐου 1990 σχετικά με την ενσωμάτωση των παιδιών και των νέων ατόμων με ειδικές ανάγκες στα κανονικά συστήματα εκπαίδευσης (Ε.Ε. C 162, 03.07.1990)

μάθησης με στόχο τη διεύρυνση και τον επαναπροσδιορισμό του πλαισίου για την ενσωμάτωση των μαθητών με ειδικές ανάγκες σε όλα τα επίπεδα διδασκαλίας των Ευρωπαϊκών Σχολείων.

- Η Επιτροπή θα συνεχίσει να υποστηρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλουν τα ευρωπαϊκά σχολεία να δώσουν τη σωστή υποστήριξη στους μαθητές με ειδικές ανάγκες έτσι ώστε να ενταχθούν στις κανονικές τάξεις και ιδίως να προσφέρουν καλύτερη βοήθεια σε φοιτητές με συγκεκριμένες ειδικές ανάγκες μάθησης.

4.4. Διαβουλεύσεις με τα άτομα με ειδικές ανάγκες

Η πείρα της ζωής παρέχει στους ανθρώπους με ειδικές ανάγκες τις δεξιότητες και την κατανόηση να εντοπίζουν γρήγορα τις πολιτικές και πρακτικές που τους επηρεάζουν ή τους εμποδίζουν στην πρόσβαση σε υπηρεσίες και εγκαταστάσεις και να επινοήσουν πιθανές λύσεις για να υπερπηδήσουν τους φραγμούς αυτούς. Ειδικότερα, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι περισσότερες ιδέες που διατυπώνονται στην ανακοίνωση αυτή προέρχονται από το συνεχή διάλογο της Επιτροπής με τα άτομα με ειδικές ανάγκες, με εμπειρογνώμονες και οργανώσεις στον τομέα της αναπηρίας.

- Για την υλοποίηση αυτών των πρωτοβουλιών της η Επιτροπή θα επιδιώξει να δημιουργήσει διαδικασίες διαβούλευσης με την κοινότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες και τους αντιπροσώπους τους στις ΜΚΟ. Ανάλογα με το θέμα, οι διαδικασίες αυτές θα ποικίλουν για να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες περιστάσεις (π.χ.: συμμετοχή σε συμβουλευτικά όργανα, δημιουργία ομάδων αναφοράς ή ομάδων εργασίας, σύνταξη εγγράφων διαβούλευσης ή διεξαγωγή δημοσίων φόρουμ, διαδίκτυο...).
- Για την ενίσχυση της ικανότητας της κοινότητας των ατόμων με ειδικές ανάγκες να συμβάλουν στην ανάπτυξη πολιτικής και προγραμμάτων, η Επιτροπή θα προωθήσει εταιρικές σχέσεις ανάμεσα σε οργανώσεις αναπήρων, άλλες ΜΚΟ, κοινωνικούς εταίρους· θα υποστηρίξει εκδηλώσεις και μηχανισμούς που ενθαρρύνουν μεγαλύτερη εμπλοκή και διαβούλευση· και θα ενθαρρύνει τη ροή πληροφοριών και γνώσεων μέσω δικτύων και έρευνας από μη κυβερνητικές οργανώσεις.

4.5. Ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής

Ο κύριος μηχανισμός μέχρι σήμερα για το συντονισμό της πολιτικής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες σε όλους τους σχετικούς τομείς των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής ήταν η Διυπηρεσιακή Ομάδα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Όλες οι συναφείς γενικές διευθύνσεις συμμετείχαν ήδη ενεργά στην ομάδα η οποία απέδειξε ότι είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την αύξηση της ενημέρωσης σχετικά με τα θέματα αναπηρίας και για την ενθάρρυνση πιο διακλαδικής συνεργασίας στο πεδίο αυτό.

- Η Διυπηρεσιακή Ομάδα για την Αναπηρία θα συνεχίσει συνεπώς να συνεδριάζει τακτικά για να ανταλλάσσει πληροφορίες σχετικά με την επίκαιρη κατάσταση των σχετικών ενεργειών σε κάθε πολιτικό πεδίο και να εξετάζει την ανάπτυξη τυχόν συμπληρωματικών ενεργειών έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η βέλτιστη χρήση τόσο των υφισταμένων πόρων όσο και της διυπηρεσιακής συμπληρωματικότητας.

- Η Διυπηρεσιακή Ομάδα θα εργαστεί με στόχο την ανάπτυξη εργαλείων ελέγχου και πληροφόρησης σχετικά με θέματα που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες για τις υπηρεσίες της Επιτροπής.
- Οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα επιδιώκουν να εκπονήσουν συγκεκριμένες οδηγίες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες που επιθυμούν βοήθεια για πληροφορίες σχετικά με προγράμματα και πρωτοβουλίες της ΕΕ που ενδιαφέρουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

5. ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ : ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ – ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΤΡΥΝΣΗ

Οι κατευθύνσεις που περιγράφονται ανωτέρω καθώς και η συνεχής εργασία με τα κράτη μέλη και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, θα συμβάλουν στην επίτευξη προόδου για την άρση φραγμών και τη βελτίωση των ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες ώστε να μπορούν να συμμετέχουν σε όλες τις πτυχές της κοινωνίας.

Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως επίκεντρο κυρίως το θέμα της δυνατότητας πρόσβασης ως έναν τρόπο για την ευαισθητοποίηση των υπεύθυνων στον τομέα της πολιτικής, της βιομηχανίας και της κοινωνίας στο σύνολό της σχετικά με το τι είναι δυνατό και το τι χρειάζεται. Τονίζει ότι η δυνατότητα πρόσβασης εξυπηρετεί έναν ευρύτερο σκοπό εφόσον συνδέει την πρόσβαση με την απρόσκοπτη άσκηση των δικαιωμάτων του πολίτη στις σύγχρονες κοινωνίες.

Ωστόσο, για να γίνει αυτό πραγματικότητα θα χρειαστεί η συμμετοχή, η υποστήριξη και η συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων - των κυβερνήσεων σε όλα τα επίπεδα, του ιδιωτικού τομέα, των κοινοτήτων, των ομάδων του εθελοντικού τομέα, των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των οικογενειών τους. Ακόμη και αν οι κυβερνήσεις σε όλα τα επίπεδα μπορούν να βοηθήσουν αναλαμβάνοντας ηγετικό ρόλο, με την παροχή πραγματογνωμοσύνης και πόρων, όλοι πρέπει να εμπλακούν εάν θέλουμε να επιτύχουμε στην εξάλειψη των φραγμών στη συμπεριφορά και το άνοιγμα των ευκαιριών σε όλους τους Ευρωπαίους.

Με την επιδίωξη αυτού του στόχου η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση στο Συμβούλιο το έτος 2003 να ανακηρυχθεί Ευρωπαϊκό Έτος για τους Πολίτες με ειδικές ανάγκες προκειμένου να επιτευχθεί η ευαισθητοποίηση όλων στο θέμα της αναπηρίας, να παρακινηθεί η συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες, να δοθεί νέα ώθηση σε νέες πολιτικές, σε όλα τα επίπεδα και να ενισχυθεί η έννοια της ιδιότητας του πολίτη για τα άτομα με ειδικές ανάγκες .

Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης τις υποψήφιες χώρες να παρακολουθήσουν από κοντά την εξέλιξη της κοινοτικής πολιτικής υπέρ των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Τέλος, η πρόοδος της υλοποίησης της παρούσας ανακοίνωσης θα αξιολογηθεί στην έκθεση προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο η οποία θα αποτελέσει μία από τις συνεισφορές της Επιτροπής σ' αυτό το Ευρωπαϊκό Έτος.